

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Rebus Gestis Beati Aloysii Gonzagæ E Societate Iesv

Marchetti, Annibale

Florentiæ, 1687

Capvt V. Eius in inualetudine acta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43962

pinquos prosequutum, liquidò ex utrâque Epi-
stolâ discimus: cuius proinde qui vestigijs infi-
stat, illi & parentes summo, quo naturâ debet,
& Deum omni, quo divinitus iubetur, amore
complecti sine ullâ utriusque officij dimini-
one licebit.

CAPUT V.

Eius in inualetudine acta.

Eius ani-
mus corpo-
ris morbo
minime
infectus.

Se & virtuti in lectulo locum
præclare ostendit Aloysius ex-
tremo hoc aduersæ valetudinis
tempore, ubi quidquid ab eo
dictum, actumque indicio fuit,
animi constantiam, nihil car-
nis contagione, factò olim cum eâ divortio,
labefactatam: quemadmodum mortalium ple-
risque usuvenire cernimus, quibus mens omnis
in carnem abdita, eius morbis infici consuevit,
virtutemque exhibere æquè atque corpus ægro-
tantem. Cum igitur febris illâ ingens, quâ an-
tea correptum memoravimus, protinus deser-
buisse, tres ipsos menses in hæticam tenuata
Aloysium exercuit, sensinque artus depasta ita
deiecit, fregitque, ut ad extremum confecerit.

rit.

rit. Hoc verò tempore quò magis corpus morbo detritum attenuaretur, eò magis ad animi constantiam, mentisque venustatem prodendâ perspicuum fieri videbatur. Nonnulla ad exemplum præclara de tam multis, quæ toto valetudinis tempore gessit, dixitque, hic attexere libet, ut ex ijs cetera, quæ brevitati condonanda duximus, æstimare liceat.

Principio (omissis quæ in extremo tertio huius partis capite retulimus) simul, ac morbo ingravescente, lecto sese, ac manibus Medicorum permisit, stratum reperit, cui rude admodum ex crasso velamine conopæum, ægri cuiusdam senis ad usum, erat circumdatum: ille religiosæ metuens paupertati, quam supervacanea operimenta non fovent, sed obruunt; statim a Rectore petijt, ut, conopæo sublato, reliquorum in morem iacendi sibi copia fieret. A quo cum responsum tulisset, sui gratiâ id minimè positum: tam vile præterea, ac nullius ponderis esse, ut Paupertatem insignire, non gravare posset; dicto audiens nihil contra est ausus. Eodem pertinet, quod cum Ægrorum Minister super mensam lecto adiacentem faccari fragmen posuisset, itemque modicum expressi, concretique ex glycyrrhizâ liquoris, quæ vulgo balbutienti regolitia dicitur, ut utrū

X

mal-

Animi nitor corporis attenuatione pellucet.

Conopæi lecto sub moveri regat.

Glycyrrhi-
zā saccaro
ob studiū
paupertatis
præfert

mallet asperatis rheumate faucibus remedium
faceret : ille glycyrrhizam , saccaro omisso,
usurpavit : rogatus quid ita vulgare medicamē-
tum nobiliori præferret ; Paupertatem obiecit,
cuius esset exquisita nimis , ac sumptuosa medi-
camenta , veluti parata sibi venena , devitare.

Sub idem valetudinis initium ipsi unā, atque
alteri similiter laboranti similis potio ex Medi-
corum præscripto sumenda erat : cumque alter
nauseæ vitandæ , ut fit , cuncta sibi præsidia
quæreret , ac præsertim , hausto perquam ce-
lerrimè poculo , molestiam æquè , ac potandi
tempus contrahere studeret ; Aloysius contra
præcipuam medicinæ salubritatem , ut quæ ad
animum pertineret , in odoris , saporisque gra-
vitate statuens, protrahere quàm diutissimè pos-
set , ac veluti per otium , & voluptatem idem-
tandem potando subsistere, ne ulla molestiæ pars
per inconsiderantiam inuoluta transmitteretur;
nullo tamen interea offensionis indicio astanti-
bus dato .

Ingratam
portionē le-
te haurit,
ut longio-
rē mole-
stiā sētiat.

Devotè se
peste cor-
reptis .

Cum famem in dies increbrescentem pestis
eo anno sequutura timeretur, a Claudio Aqua-
vivâ ad se salutandum ingresso fieri sibi pote-
statem poposcit , uti voto sese nuncupato ob-
stringeret, si a morbo conualesceret, peste cor-
reptis ministraturum : id autem votum antequam

conci-

conciperet, soluere aggressus, ubi nimirum Nosocomio iam pestilentiam foeto operam nauavit; mox Claudij permisso conceptum morce obicam persoluit. Constat enim Mutij Vitellij (is est, qui Claudio in Societatis Praefecturam successit) testimonio publicis tabulis consignato, eum inde aegrotandi occasionem sumpsisse, quod Aegrum, & unam cum eo pestilentem, quo tenebatur, morbum, solitam benignitatem fuerit complexus. Nec defuere qui Aloysij exempla sequuti pari sui capitis devotione, vitam pulcherrimam hoc mortis genere honestarint. Quin & recenti fama accepimus, in proximam pestilentiam, quae hisce temporibus Germaniam, ac Pannoniam funestavit, supra nonaginta nostris Patribus simili exitu Societatem illustrasse: plures etiam, ferè ad biscentum, affectis ministrare permissos, longè plures id ministerij postulantes repullos, uti Io: Paulus Oliua Societati uniuersae, cui praefuit, datis hac de re litteris testatum reliquit. Haec autem eò dixerim, ut rei ab exercitu tam benè gestae, ac victoriae partae, sua laus Duci tribuatur, quem non aequalibus modò, verum etiam posteris praetuit Aloysius.

Haud rarò duo Ecclesiae Romanae Purpurati Roboreus, & Scipio Gonzaga propinquitate

Votum nequidum conceptum soluere aggreditur, conceptum morte obira persoluit

Supra 90 e Patrib: Soc: peste correptis ministrantes obeunt, an. 1679 & 1680.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Duo Fur-
purati sæ-
pe ad eum
veniit sa-
lutaribus
eius moni-
tis illecti.

Sc: Gonz:
podagricus
deferri se
ad eum iu-
bet seruo-
rum mani-
bus.

ms. 3116
25. 47. 21
1. 48. 21

te cum eo coniuncti ad illum ægrotantem inui-
sendum per hæc tempora accedere : quos ille,
salutaribus de futurâ, ac beatâ vitâ sermoni-
bus detinere solitus erat : & quidem tantâ illo-
rum iucunditate, ut indicanti Rectori, non-
esse cur ipsi tam frequenter accederent, tan-
tumque incommodi subirent, quos se de Aloy-
sij valetudine, prout res moneret, edoctrum
polliceretur ; negarint sibi licere tam sanctæ
consuetudinis fructum negligere. Atque hoc
maximè nomine in Aloysium affectus erat, om-
nique illum studio complectebatur Scipio Gon-
zaga, qui cum podagræ doloribus ad eum, quò
minus venire posset, prohiberetur, seruorum
manibus ad eius lectum deferri curabat: ac tan-
diu cum eo de divinis rebus, tamque iucundè
colloquebatur, ut inde divelli vix posse crede-
res. Huic aliquando Principi ab eius propè
ore pendentem, ac dictis intento, cum de instan-
te sibi morte sermonem instituisset, præclare
secum agi significavit, quòd cum id esset æta-
tis, ex infinitis huius vitæ periculis, ærumnique
eriperetur, ac penè ante pugnam evocaretur
ad coronam: hanc verò ipsi potissimum, secun-
dum Deum se acceptam referre, ut cuius opè
arctis, quibus domi tanquam in custodiâ habe-
batur, vinculis exutus, ad eam sibi comparâ-
dam

dam evolare potuisset. His commotus Princeps, obortis lacrymis, se potius eius studijs, officijsque in perpetuum obstrictum fatebatur, ut quem licet natu minorem potioris vitæ Parentem, morumque Magistrum agnosceret. Mox subijciens quanto sibi eius dicta, factaque semper emolumento fuerint, palàm testatus est, nunquam se in eius congressum, colloquiumque venisse, quin insuetâ quâdam animi tranquillitate compositus discesserit: proindè ægerrimè eius iacturam, si quando futura esset, laturum. Postremò illud in digressu sat graviter adiecit, certum sibi esse, in universâ familiâ Gonzagâ a primâ eius origine, æquali præditum felicitate exitisse neminem: scilicet iure, ac meritò quemadmodum in futurâ vitâ, ita etiam in præsentem parem Sanctitatis, ac felicitatis modum decernens: cum enim utrobique Deus mentes, quas insidet, & sanctas, & felices per se ipse præstet; tam nequit beata vita sanctæ impar esse, quàm Deus sibi impar esse non potest.

Ægrotabat per hæc eadem tempora Ludovicus Corbinellus de Collegio Romano, quod opulentissimo auxerat patrimonio, optimè meritus, vir ætate iuxta, ac pietate gravis, cui erga Aloysium magna erat animi propensio, & par huic, ac mutua erga illum voluntas:

X 3

proin-

Idè Scipio
obortis lacrymis eū
vitæ potioris parentē
vocat.

Idè pariter
Al: omnium
e gente Gonzaga
felicitatē
suum putat

Ludovicus
Corbinellus Al: amicissimus.

proinde utrique hoc tempore mos erat, qui salutem suis verbis nuntiarēt, habitumque requirerent, singulis ferè diebus ad alterum allegare. Igitur Ludovicus cum morbo in dies ingravescente urgeri se ad exitum intelligeret, octavo ante obitum die ægrorum Ministrum oblectatur, uti Aloysium iam virium defectione ingredi inualidum ad se gestare velit: eam siquidem opinionem apud se Aloysij integritatem obtinere, ut in eius præsentia non modicum vel morbo levamen, vel morti solatium fore statueret. Morem gessit Minister, ac minime repugnantem Adolescentem vestibus indutum ad Senis conspectum suis ipse manibus gestavit. Incredibile dictu est, quantam homini voluptatem hic aspectus attulerit, quantaque mentis veneratione, ac vultus hilaritate illum exceperit. Postquam verò diu colloquuti mutuam sese adhortatione ad fortiter aduersa ferenda, Divinæque voluntati obsequendum incitarunt; Agè, inquit Senex, mi carissime Frater, iam cernis, me haud longè ab interitu abesse, eoque abs te ita brevi seiunctum iri, ut spes nulla te in vitâ revisendi reliqua sit. In hoc igitur vitæ exitu unum te a me exorari maximè velim; uti scilicet, antequam hinc abeas, salutiferæ Crucis signo me communicum relinquant. Hoc audito

Rogat ut
ad se egro
tantè Al:
deferatur.

Eius præse
tia Senex
mirificè le
tatur.

Signo cru-
cis se com-
muni po-
stulat.

dito erubuit Aloysius, idque minimè decere af-
 firmans omninò recusavit, eò quod id mune-
 ris ad Christi ministros Sacerdotio initiatos,
 quibus ipse suæ Crucis thesauros erogandos cõ-
 miserit, pertineret. At vir prudens, qui pro-
 bè nosset, cælestis ærarij claves non tam libè-
 ter ministris, quàm amicis credi, orare institit,
 ne sibi ultima iam iam passuro id solatij ab-
 nueret: simulque Valetudinarij Curatorem mo-
 net, ne inde illum revocet, quandiu precibus
 repugnantem videat. Audit Curator, atque
 Aloysio, ut Seni morem gerat, pro potestate
 imperat: isque repugnare non ausus, rationem
 inijt, quâ & alteri postulata concederet, & si-
 bi nihil inde arrogaret. Dexterâ igitur se ipse
 in Crucis modum designans, sublatâ voce, Deus,
 inquit, O. M. utrique nostrum propitius adfit:
 inde Senem aquâ lustrali perfundens; Benè sit
 tibi, inquit, Pater mi amantissime, atque ita
 Deus immortalis faxit, ut gratiâ apud eum plu-
 rimum valeas, animumque tuum cælestibus ijs
 donis exaggeret, quæ tuis, meisque votis res-
 pondeant. Tu quoque Superos, ut mihi faci-
 les habere liceat precibus vicissim enitere. Quæ
 cum dixisset, factâ a Sene iam voti compote
 abundi potestate, in suum Conclave a gerulo
 Fratre restitutus est.

Custodis
 iussu Cru-
 ce senem
 obsignat.

Idem unà
cū Al: tu-
mulari cu-
pit.

Illud etiā summæ erga Aloysium venera-
tionis documentum idem Corbinellus dedit,
quòd cum Patres omnes Sacerdotio præditos
alio, ac reliquos, loco humari nostræ consue-
tudinis sit; ille uno cum Aloysio sepulcro, eius
horrorem sacri corporis contubernio depulsu-
rus, regi voluit: itaque Rectoris permisso factū
est, illato eius post mortem corpore, quem
in tumulum postea erat Aloysius inferendus.
Exceisit Corbinellus aliquot ante illum diebus:
idque S. Adolescentem divinitus vaticinatum,
ceru ferunt authores: quin etiā eādē no-
cte, quā Senex e vitā migravit, Aloysium lon-
gè ab eius cubiculo positum Dei admonitu di-
dicisse, perspicuum est: cum enim Pater in
extremo vitæ discrimine summis doloribus con-
flictaretur, semel, atque iterum in eius con-
spectu per visum stetit, illumque, uti sibi in
mortis angustias adducto Numen precibus fle-
teret, ab eoque vires tantis laboribus pares
impetraret, etiā atque etiā rogavit. Quod
cum Aloysius ægri insomniā deputasset, & quietis
studio discutere conaretur; ecce iterum con-
fopito eadem Senis vehementer anxij, opem-
que implorantis species obijcitur. Tunc enim
verò tantus ei pavor incussus, ut quietem om-
nem depulerit, mensque toto noctis residuo
aliud

Dei admo-
nitu Senis
excessum
cognoscit.

aliud nihil nisi visa reputare, potuerit. Quæ cum ægrorum Custodi illum diluculo inuisenti indicasset, veritus Custos, ne morbusurbatione aliquâ ingravesceret, dissimulatâ Senis morte eum optimè habere dixit, monitumque nullam esse debere nocturnis ludibrijs fidem, fatigatum caput quieti reddere iubet. Ille tunc nihil ad hæc: sed oblatâ deinde occasione haud obscure declaravit, non mortem sibi solum compertam, verum & quæ illam subsequuta essent, probè intellexisse. Nam Roberto Belarmino sciscitanti, ecquid de optimi Viri in alterâ vitâ sorte sentiret, ac præsertim num lustrali apud inferos igne expurgari crederet; euestigiò respondit, cursim duntaxat per ea supplicia ad Cælum traductum. Quod responsum usque adeo certum, ac subitum argumentum fuit, id illi divinitus patefactum: nam præterquamquod mendacium ad sui structuram aliquod temporis spatium desiderat: is qui erat in pronunciando de rebus apertissimis supremum circumspæctus, rem tam abditam, nisi superno lumine collustratam, tam subito firmiter asseverare nequaquam potuisset.

Hoc tempore monentibus cunctis, uti sibi productiorem vitam precibus impetraret, unum responsum dabat, geminabatque: *Melius est*
dis-

Cognoscit
preterea se
nem cur-
sim per i-
gnem ad Cæ-
lum tradu-
ctum.

dissolui, melius est dissolui : idque tantâ animi lætitiâ, orisque hilaritate significabat, quantâ qui vitam tunc primùm ingredi, non egredi meditaretur.

CAPVT VI.

Comparat se ad mortem, quam certo die futuram diuinitus intelligit.

Ametſi artē benè, ac piè mortem obeundi accuratè admōdum ab alijs traditam, alij nequaquam probant, ut quam a rectâ vivendi normâ minimè diſcrepare velint : idque de-

num putent ſanctè obiſſe, quod ſanctè vixiſſe; improbare tamen ipſe non auſim, ut qui putè, quemadmodum ceterarum rerum faſtigia, ita & vitæ plura quædam, ac præcipua ornamenta decere : eòque non alienum, de vitæ faſtigio, aut coronide fabricandâ peculiaria præcepta ſancire. Ea hic nobis erunt Aloyſij exēpla, qui vitam ſanctiſimè actam præclariffimis quibuſdam eius claudendæ documentis inſignivit. Nec ab re eſſe cenſeo, loco præceptorum

exem-

Vitæ, ut ceterarum rerum, faſtigiū ſua ornamenta decent.